

erraldoien

ondalan

konpartsa

DOSSIER
2020

AURKIBIDEA

- Aurkezpena 3
- Erraldoien Bilkurak Bizkaian ... 4
- Ekitaldiak argazkitan 2019 8
- 2019ko balantzea 12

Argazkiak

Isabel Agirre
Jon Aia
Txebi Arriaga
Susana Aribayos
Gorka Balsategi
Sabina Bernal
Balén Campillo
Egoitz Elorza
Jon Galarza
Kepa Gallastegi
Jon Gaminde
Ana García
Ander Gorostiza
Leyre Gorostiza
David de las Heras
Josune Lana
Javier Lavandero

Xabier Lavandero
Asier Lopez de Vallejo
Aitor Llona
Andoni Luzuriaga
Diego Martín
Liher Neira
Jabier Ortega
Rubén Peña
Pedro M. Pérez
Iker Ramos
Alex Sampedro
Xabier Sampedro
Almike Santesteban
Oier Trincado
Zuberoa Virto
Joseba Zaldua

Ondalan Erraldoien Konpartsa

erraldoien

ondalan
konpartsa

Helbidea:

Blas de Otero, 42-44 atzekaldea
48014 DEUSTUA

Telefona: 656 71 30 28

e-mail: ondalan@hotmail.com
www.ondalan.eus

Maketazioa:

Ritxard Guimerà

Argitaratzailea:

Ondalan Erraldoien Konpartsa

Inprimatzailea:

A SU SERVICIO - Inprimategia eta Azaleztatzea
619 07 49 66 • asuservicio0@gmail.com

Atzo izan zela ematen du... baina gure 25. denboraldia hastear gaude eta lehenengo eguneko ilusio eta bultzada berdina mantentzen dugu oraindik.

Aurten ekitaldien 1200ko kopurua gailendu dugu Ondalanen historian.

Eta beste urte batez, Konpartsa hazi egin da, 18 Erraldoiz osatuta dagoelarik jadanik, Konpartsa Txikienak beste bi pertsonai berrien sortzearekin: Trikitilaria eta Panderojolea, lokalen handitzea ezinbesteko egiten.

Hau guztia posible da borondatezko lana eta, era batean edo bestean, gurea bezalako proiektuek aurrera jarrai dezaten laguntza ematen duten guztien ekarpenari esker. Eskerrik asko guztioi.

Parece que fue ayer.... pero estamos a punto de iniciar nuestra 25ª temporada y seguimos manteniendo la fuerza e ilusión del primer día.

Hemos superado este año las 1200 actuaciones en la historia de Ondalan.

Y un año más, la Konpartsa ha crecido, estando compuesta ya por 18 Gigantes tras la incorporación de dos nuevos personajes a la Konpartsa Txikiena: Trikitilaria y Panderojole, haciendo imprescindible la ampliación de locales.

Todo ello es posible desde el trabajo voluntario y la aportación de todos aquellos que, de una u otra manera, colaboran para que proyectos como el nuestro sigan adelante, Gracias a tod@s.

ERRALDOIEN BILKURAK BIZKAIAN

Askotan planteatu dugun bezala, Erraldoien bilkurak urteko ekimenik nabarmenenak izaten dira Erraldoien munduan eta herri bakoitzeko jaietan. Konpartsa bakoitzaren eboluzioa ikusteko aukera ematen du, eta Folklore tradizionalaren alde honek azken urteetan lortzen joan den onarpen maila ikusteko ere baliogarriak dira.

Duela 25 urte Bizkaian urtean hiru edo lau bilkura baino ez ziren egiten: Bilbon (1990tik, 40 erraldoi inguru), Erandion (Gautxoriren eskutik, 12 eta 20 erraldoi artean) eta Gernikan (10 erraldoi baino ez), puntualki besteren bat ospatzen bazen ere. Egun askoz gehiago dira udalerri zein elkarte bilkurak bultzatzen dituztenak. Horrela, 2019an ondorengo lekuetan ospatu dira Erraldoien bilkurak, jarraian xehatuak:

Ondalaren Erraldoiekin bakarrik egindako bilkurak:

Como hemos planteado en numerosas ocasiones, las concentraciones de Gigantes son, dentro del mundo de los Gigantes y de las fiestas de cada pueblo, uno de los acontecimientos anuales más destacados. Sirviendo como referente de la evolución de cada una de las Comparsas y de la aceptación que este aspecto del Folklore tradicional va consiguiendo a lo largo de los últimos años.

Si hace 25 años no había mas allá de tres o cuatro concentraciones anuales en Bizkaia: Bilbao (desde 1990 con en torno a 40 Gigantes), Erandio (de la mano de Gautxori, con entre 12 y 20) y Gernika (con apenas 10), al margen de que puntualmente se celebrase alguna otra, actualmente son muchos más los municipios, y las asociaciones, que las promueven. Así en 2019 se han celebrado concentraciones de Gigantes en los siguientes lugares y que, a continuación, pasamos a detallar:

Concentraciones realizadas sólo con Gigantes de Ondalan:

Data	Herria	Nagusia	Mamutxak	Txikia	Txikiena	Guztira
Azaroak 18	SONDIKA S. Martin	2	2	2	4	10
Abenduak 1	USANSOLO Jaiak	4		2	4	10
Abenduak 21	SAN INAZIO Sto. Tomas	4		2	4	10
Abenduak 31	LUZARRA Jaiak	4	2	2	4	12
Otsailak 28	DEUSTUA Aratusteak	2	2	2	4	10
Martxoak 9	SAN INAZIO Aratusteak	4		2	4	10
Martxoak 15	DEUSTUA Jaiak	4		2	4	10
Martxoak 25	DEUSTUA Jaiak	4		2	4	10
Maiatzak 4	ELORRIETA Jaiak	4		2	4	10
Uztailak 4	BILBAO Euskal Museoa	2		4	4	10
Irailak 29	SARRIKO Jaiak	4		2	4	10
Urriak 27	MUNGIA Lore Jokoak					

ERRALDOIEN BILKURAK BIZKAIAIAN

Ondalanen Erraldoiak, herrikoekin batera:

Los Gigantes de Ondalan, acompañados por los propios del municipio:

Data	Herria	Nagusia	Mamutxak	Txikia	Txikiena	Herrikoak	Guztira
Abuztuak 16	PORTUGALETE Jaiak	2	2	2	2	2	10
Abuztuak 17	PORTUGALETE Jaiak	2	2	2	2	2	10
Irailak 7	UGAO Jaiak	4		2	2	2	10
Irailak 8	AREETA Getxo Folk	4		2	2	4	12
Urriak 12	BASAURI Jaiak	4		2	2	2	10
Urriak 17	AREATZA Euskal Jaia		2	2	2	5	11

Hauetaz gain, gutxienez beste bederatzik egin dira Bizkaian:

Además, se han realizado, al menos, otras nueve concentraciones en Bizkaia:

URDUÑA Jaiak

Otxomaio jaien barruan, Bihotza Konpartsa eta Urduñako udalak antolatuta, ohiko Erraldoien bilkura ospatu zen, honakoen parte hartzearekin:

Bihotza Konpartsa (Urduña):	4
Amurrioko Erraldoiak	2
Polunpak (Ortuella)	4

Maiatzak 5

Dentro del programa de Ochomayos, y organizada por Bihotza Konpartsa y el Ayuntamiento de Urduña, se celebró la habitual concentración de Gigantes con la participación de:

Bihotza Konpartsa (Urduña)	4
Amurrioko Erraldoiak	2
Polunpak (Ortuella)	4

SANTUTXU Santutxu Kolorea

Santutxun, Gaztedi-Mairuekek antolatutik, Santutxu Kolorea jaialdiaren barruan, Erraldoien bilkura egin zen, honako konpartsa bertaratuta:

Mairuek (Santutxu)	4
Birakari (Sestao)	4
KIETB (Bermeo)	4

Ekainak 23

En Santutxu, organizada por Mairuek-Gaztedi, y dentro de la fiesta Santutxu Kolorea, se realizó una concentración de Gigantes a la que acudieron:

Mairuek (Santutxu)	4
Birakari (Sestao)	4
KIETB (Bermeo)	4

AMOREBIETA Jaiak

Urtero bezala, Amorebietako jaien hasieran Erraldoi eta buruhandiak egon ziren, aurtengoan honakoak:

Amorebietako Konpartsa	2
KIETB (Bermeo)	4
Ondalan Nagusia	4
Konpartsa Txikiena	2

Uztailak 15

Como todos los años, el inicio de fiestas de Amorebieta contó con la presencia de Gigantes y Cabezudos, en esta ocasión asistieron:

Amorebietako Konpartsa	2
KIETB (Bermeo)	4
Ondalan Nagusia	4
Konpartsa Txikiena	2

BARAKALDO Jaiak

Karmengo jaietan, Barakaldoko Udala eta Laguntasunaren antolakuntzarekin, urteroko Erraldoien bilkura izan zen, ondorengoekin:

Laguntasuna (Barakaldo)	4
Trapagarango Konpartsa	2
Trapagaran Txikia	2
Sukila (Kanbo)	4
Agurra (Algorta)	4
Bihotza (Urduña)	4

Uztailak 21

En fiestas de El Carmen, con la organización del Ayuntamiento de Barakaldo y de Laguntasuna, tuvo lugar la concentración de Gigantes anual, en la que participaron:

Laguntasuna (Barakaldo)	4
Trapagarango Konpartsa	2
Trapagaran Txikia	2
Sukila (Kanbo)	4
Agurra (Algorta)	4
Bihotza (Urduña)	4

ALGORTA Jaiak

San Inazio egunean, Agurra D.T.ak antolatuta, Erraldoi bilkuraren beste edizio bat ospatu zen honako Erraldoiekin:

Agurra (Getxo)	4
Laguntasuna (Barakaldo)	4
Hernaniko Erraldoiak	3

Uztailak 31

El día de San Inazio, organizada por Agurra D.T., se celebró en Algorta una nueva edición de la concentración de Gigantes, contando con la presencia de:

Agurra (Getxo)	4
Laguntasuna (Barakaldo)	4
Hernaniko Erraldoiak	3

ERRALDOIEN BILKURAK BIZKAIAN

BILBAO Aste Nagusia abuztuak 26

Bilboko Aste Nagusiko bilkura 2019an bere XXX. ediziora heldu zen. Bilboko Udala, Bizkaiko Gaiteroak eta Ondalan Konpartsak antolatuta, Bizkaiko Erraldoien bilkuretan zaharrena eta jendetsuena da.

Edizio honetan honakoek parte hartu zuten:

Ondalan Nagusia	4
Mamutxak	4
OndalanTxikia	4
Ondalan Txikiena	4
Beti Jai Alai (Basurtu)	4
Mairuek-Gaztedi (Santutxu)	4
Bergarako Erraldoi Taldea	4
Bergarako Erraldoi Txikiak	4
Bilboko Erraldoiak	8

La concentración de Gigantes de Aste Nagusia en Bilbao alcanzó, en 2019, su XXX edición. Organizada por Bilboko Udala, Bizkaiko Gaiteroak y Ondalan Konpartsa, es la más longeva y multitudinaria de las concentraciones de Gigantes en Bizkaia.

En esta edición participaron:

Ondalan Nagusia	4
Mamutxak	4
OndalanTxikia	4
Ondalan Txikiena	4
Beti Jai Alai (Basurtu)	4
Mairuek-Gaztedi (Santutxu)	4
Bergarako Erraldoi Taldea	4
Bergarako Erraldoi Txikiak	4
Bilboko Erraldoiak	8

Sukila (Kanbo) ezin izan zela egon aipatu nahi dugu, aurreikusita egon arren, Donibane Lohitzunen G7aren bilkura zela eta inposaturiko mugen itxieragatik.

Debemos reseñar que Sukila (Kanbo) no pudo acudir, pese a estar previsto, por el cierre de fronteras impuesto por los actos del G7 en Donibane Lohitzune.

ERRALDOIEN BILKURAK BIZKAIAIAN

TRAPAGARAN Jaiak

Azken urteetan bezala, Trapagaranen erraldoien bilkura ospatu zen herriko jaien barruan, honako konpartsekin:

Trapagarango Erraldoiak	4
Trapagaran Txikia	2
Laguntasuna (Barakaldo)	4

Abuztuak 31

Al igual que en los últimos años, se celebró en Trapagaran, dentro del marco de sus fiestas patronales, una concentración de Gigantes con la asistencia de:

Trapagarango Erraldoiak	4
Trapagaran Txikia	2
Laguntasuna (Barakaldo)	4

ONDARRU Ikastolako Jaia

Ondarruko Zubi Zaharra Herri Ikastolak biurtero antolatzen den bilkuran, aurten honako konpartsek parte hartu zuten:

Bergarako Erraldoi Taldea	4
Elgoibargo Erraldoiak	4
Mutrikuko Erraldoiak	2
Urretxuko Erraldoiak	3
... hauetaz gain Ondarrun deitzen dieten Erraldoiek parte hartu zuten.	

Irailak 5

Organizada bianualmente por la Ikastola Zubi Zaharra de Ondarru, este año participaron en esta concentración las comparsas de:

Bergarako Erraldoi Taldea	4
Elgoibargo Erraldoiak	4
Mutrikuko Erraldoiak	2
Urretxuko Erraldoiak	3
... además de la figuras de Ondarru, que allí denominan Gigantes.	

GALLARTA Sagardo Eguna

Aurten, Abantoko Udalak antolatuta Sagardo Egunaren ekitaldien artean, Gallartan bilkura bat ospatu zen honakoen parte hartzearekin:

Polunpak (Ortuella)	4
Bihotza (Urduña)	4
Lesakako Erraldoiak	4

Urriak 5

Este año, organizada por el Ayuntamiento de Abanto y dentro de los actos del Sagardo Eguna, se realizó en Gallarta una concentración con la participación de:

Polunpak (Ortuella)	4
Bihotza (Urduña)	4
Lesakako Erraldoiak	4

Hau da, Bizkaia 2019an egindako 27 bilkuretatik Ondalan 20tan egon da, eta antolakuntzan bederatzitan.

Ohikoa denez, bilkura deitzen diogu gutxienez hamar Erraldoi eta hiru konpartsa batzen dituen ekitaldiari.

Aurreko urtean ekimen bati bilkura deitzeko Erraldoi kopurua hamabira igotzea planteatzen genuen. Horrela balitz, Bizkaia bilkuren kopurua 27tik zortzira jaitsiko zen:

Abenduak 31	LUZARRA	Jaiak	12
Ekainak 23	SANTUTXU	Santutxu Kolorea	12
Uztailak 15	AMOREBIETA	Jaiak	12
Uztailak 21	BARAKALDO	Jaiak	20
Abuztuak 25	BILBAO	Aste Nagusia	40
Irailak 5	ONDARRU	Ikastolaren jaia	13
Irailak 8	AREETA	Getxo Folk	12
Urriak 5	GALLARTA	Sagardo Eguna	12

Hauetatik Ondalanek lautan parte hartu eta bi antolatu ditu.

Beharbada honek oraindik Bizkaia egiteko dagoen lanaren ikuspegi argiagoa ematen digu.

Baliteke baten bat ahaztuta utzi izana, zaila delako Bizkaia urtean zehar antolatzen diren ekitaldien jarraipen zorrotza egitea. Hau guztia dela eta, beste urte batez, nahi-gabeko omisioak saihesteko, ekitaldi hauen informazioa bidali ondalan@hotmail.com helbidera, Dossier honen hurrengo edizioetan sartu ahal izateko.

Es decir, de las 27 concentraciones que se han realizado este año en Bizkaia, Ondalan ha estado presente en 20 de ellas, formando parte de la organización en nueve.

Como es habitual, consideramos concentración aquel acto que reúne al menos a diez Gigantes con la participación de al menos tres Comparsas.

El año pasado nos planteábamos la posibilidad de subir a doce el número de Gigantes necesarios para considerar un acto como concentración. Si así lo hiciésemos, el número de concentraciones en Bizkaia bajaría de 27 a 8:

Abenduak 31	LUZARRA	Jaiak	12
Ekainak 23	SANTUTXU	Santutxu Kolorea	12
Uztailak 15	AMOREBIETA	Jaiak	12
Uztailak 21	BARAKALDO	Jaiak	20
Abuztuak 25	BILBAO	Aste Nagusia	40
Irailak 5	ONDARRU	Ikastolaren jaia	13
Irailak 8	AREETA	Getxo Folk	12
Urriak 5	GALLARTA	Sagardo Eguna	12

De las que Ondalan habría participado en cuatro, y formado parte de la organización en dos.

Quizás esto nos dé una medida más clara de todo lo que falta por hacer en Bizkaia.

Es posible que alguna se nos quede en el tintero, porque es difícil llegar a hacer seguimiento a la gran cantidad de actos que anualmente se realizan en Bizkaia por eso, un año más, para evitar omisiones no deseadas, solicitamos que, para próximas ediciones de este Dossier, nos informéis de estos actos a ondalan@hotmail.com para que puedan ser incluidos.

EKITALDIAK ARGAZKITAN 2019

Eta irudiak hitzak baino hobeak direnez batzutan, hona 2019ko ekitaldiak, banan bana, argazkiez azalduta.

Y como una imagen vale más que mil palabras, ahí va una foto de cada actuación de 2019.

2018ko Azaroak 18 SONDIKA San Martin Azoka

2018ko Abenduak 1 USANSOLO Jaiak

2018ko Abenduak 21 SAN INAZIO Santo Tomas

2018ko Abenduak 24 PORTUGALETE Olentzaro

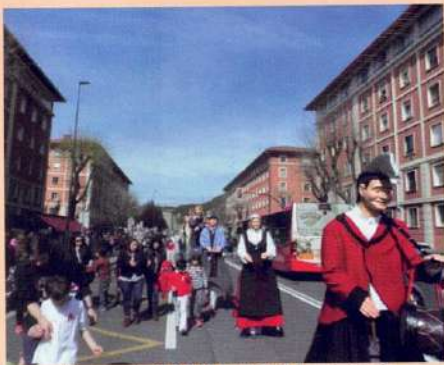
2018ko Abenduak 24 USANSOLO Olentzaro

2018ko Abenduak 31 LUZARRA Jaiak

2019ko Otsailak 28 DEUSTUA Aratustek

Martxoak 9 SAN INAZIO Aratustea

Martxoak 15 DEUSTUA Jaia

Martxoak 23 DEUSTUA Jaia

Apirilak 6 ELTZIEGO Euskal Jaia

Apirilak 1 SAN INAZIO Korrika

Apirilak 13 UGAO Etorki D.T. urteurrena

Apirilak 18 BILBAO Basque Fest

Apirilak 19 BILBAO Basque Fest

Maiatzak 4 ELORRIETA Jaia

Maiatzak 11 ARANGOITI Euskal Jaia

Maiatzak 12 USANSOLO Euskal Jaia

Maiatzak 18 ABADIÑO Dantza Erakustaldia

Maiatzak 25 IBARREKOLANDA Jaia

Ekainak 8 BERGARA Jaia

Ekainak 25 EIBAR Jaia

Ekainak 27 DEUSTUIBARRA Jaiak

Ekainak 28 MUNGIA Jaiak

Ekainak 29 MUNGIA Jaiak

Uztailak 1 PORTUGALETE La Guia

Uztailak 3 BILBAO Euskal Museoa

Uztailak 7 ERREKALDE Jaiak

Uztailak 15 AMOREBIETA Jaiak

Uztailak 24 GORLIZ Jaiak

Uztailak 28 SAN INAZIO Jaiak

Abuztuak 10 KANBO Jaiak

Abuztuak 14 ARETXABALETA Jaiak

Abuztuak 15 PORTUGALETE Jaiak

Abuztuak 16 PORTUGALETE Jaiak

Abuztuak 16 PORTUGALETE Jaiak

Abuztuak 17 PORTUGALETE Jaiak

Abuztuak 25 BILBAO Aste Nagusia

Abuztuak 30 BAKIO Jaiak

Abuztuak 31 ELORRIO Jaiak

Irailak 6 UGAO Jaiak

Irailak 7 AREETA Getxo Folk

Irailak 22 GALDAKAO Jaiak

Irailak 27 IURRETA Jaiak

Irailak 29 SARRIKO Jaiak

Urriak 6 ZORROTZA Jaiak

Urriak 12 BASAURI Jaiak

Urriak 13 DURANGO Jaiak

Urriak 14 BASAURI Jaiak

Urriak 19 AREATZA Euskal Jaia

Urriak 27 MUNGIA Lore Jokoak

Hauetaz gain, **BERMEO** (maiatzaren 19an) eta **ERMUA**ko ekitaldiak (uztailaren 25ean) bertan behera gelditu ziren euriagatik.

Además de estas actuaciones realizadas, tuvieron que ser suspendidas las actuaciones de **BERMEO** (19 mayo) y **ERMUA** (25 julio).

2019KO BALANTZEA

ONDALAN ELKARTE KULTURALA

Ondalan Erraldoien Konpartsa Bizkaian Erraldoien tradizioa berpizteko jaio zen elkarte kulturala da, momentu hartan, duela ia 25 urte, herri gutxietako jaietako ekintza puntualetan bakarrik agertzen zena.

Hasieratik oso argi izaten genuen oinarritzko hiru ardatzen inguruan lan egin behar genuela:

- Kultura tradizionalaren garapena.
- Egunko jaiaren bultzatzea.
- Jai imajinagintzaren berreskuratzea.

Gure hogeitabostgarren denboraldia hastear dagoenean, hiru ardatz hauen inguruan lan egiten jarraitzen dugu:

KULTURA TRADIZIONALAREN INGURUAN

Atal honetan gure Folklorearen garapenaren inguruko gure lana sartzen dugu, baita izaera tradizionalako ekimen eta jaietan gure partehartzea. Hau dela eta, azken urtean...

- Deustuko Folklore Plataforman parte hartzen jarraitzen dugu, urtean lau erromeri bultzatzen Deustuko San Pedro plazan (azaroak 11, otsailak 27, martxoak 16 eta ekainak 23).
- Azaroaren 18an Sondikako San Martin Azokan parte hartu genuen.
- Abenduaren 21ean, gure Erraldoiak dantzatzeaz gain, talo txosna bat jarri genuen San Inazio, Santo Tomas jaia ospatuz.
- Olentzarorekin batera abenduaren 24an Portugalete eta Usansoloko bere kalejiretan egon gara.
- 2019an Bilboko Udalarekin Dantza Plazetan programan jarraitu dugu.
- Deustua eta San Inazio inauterietan ere egon gara.
- Apirilaren 11n Korrikan parte hartu genuen San Inaziotik pasatu zenean.
- Basque Fest jaialdian egon ginen apirilaren 18 eta 19an Bilbon.
- Honako Euskal Jaietan egon gara: Eltziego (apirilak 6), Arangoiti (maiatzak 11), Usansolo (maiatzak 12), Areatza (urriak 19), baita Mungia Lore Jokoetan (urriak 27).
- Honako dantza taldeek antolatutako ekitaldietara ere joan gara: Ugaoko Etorkiaren urtemuga (apirilak 13), Abadiño Talde Batuak (maiatzak 19), baita Portugaleten maiatzaren 19an Folklorearen inguruan ospatu zen ekitaldian udal Erraldoiak eramaten.

ASOCIACIÓN CULTURAL ONDALAN

Ondalan Erraldoien Konpartsa es una asociación cultural que nació para revitalizar la tradición de los Gigantes en Bizkaia, en aquel momento, hace casi 25 años, reducida a actos puntuales en fiestas de muy pocos municipios.

Desde el principio teníamos claro que debíamos trabajar en base a tres ejes fundamentales:

- El desarrollo de la cultura tradicional.
- La promoción de la fiesta de día.
- La recuperación de la imagería festiva.

A punto de iniciar nuestra vigesimoquinta temporada, seguimos trabajando en torno a esos tres ejes.

EN TORNO A LA CULTURA TRADICIONAL

En este apartado enmarcamos nuestra actividad en relación al desarrollo del nuestro Folklore, así como la participación en fiestas y actos de carácter tradicional. Por ello, en el último ejercicio...

- Seguimos participando en la Plataforma de Folklore de Deusto, promoviendo cuatro romerías anuales en la plaza de San Pedro de Deusto (11 de noviembre, 27 de febrero, 16 de marzo y 23 de junio).
- El 18 de noviembre participamos en la Feria de San Martín en Sondika.
- El 21 de diciembre, además de sacar nuestros Gigantes, instalamos una txosna de talos en San Inazio, con motivo de la festividad de Santo Tomas.
- Hemos participado, el 24 de diciembre, junto a Olentzaro en sus recorridos por Portugalete y Usansolo.
- En 2019 hemos continuado con el Ayuntamiento de Bilbao en el programa Dantza Plazetan.
- También hemos estado presentes en los carnavales de Deusto y San Inazio.
- El 11 de abril participamos en la Korrika a su paso por San Inazio.
- Los días 18 y 19 de abril acudimos a los actos de Basque Fest en Bilbao.
- Hemos participado en las Euskal Jaiak de Eltziego (6 de abril), Arangoiti (11 de mayo), Usansolo (12 de mayo), Areatza (19 octubre), así como en los actos de Lore Jokoak en Mungia (27 de octubre).
- También hemos acudido a los actos realizados por los grupos de danzas: Etorki de Ugao (13 de abril), Talde Batuak de Abadiño (19 de mayo), así como, llevando los Gigantes municipales, en el acto conjunto de grupos relacionados con el Folklore que se celebró el 19 de mayo en Portugalete.

EGUNEKO JAIAREN INGURUAN

Zalantzarik gabe, gure aktibitate nagusia Erraldoiak gure herri eta auzoetako kaleetan egotea da, eta ikuskizun bezala eguneko jaiari ematen dijon bultzada.

Txikienei bakarrik zuzendutako ikuskizuna ez da gurea, belaunaldien arteko izaera du, gure jaien erroen parte baita.

Eta, beste urte batez, zeregin honetara Erraldoi kopuru garrantzitsua bideratu dugu, gure 366 Erraldoi mugituz egindako 51 ekitaldietan.

- 2 Erraldoiekin: 4 ekitaldi
- 4 Erraldoiekin: 8 ekitaldi
- 6 Erraldoiekin: 10 ekitaldi
- 8 Erraldoiekin: 16 ekitaldi
- 10 Erraldoiekin: 11 ekitaldi
- 12 Erraldoiekin: ekitaldi 1
- 16 Erraldoiekin: ekitaldi 1

Ohi bezala, gure Konpartsa ezberdinen partehartzeak zenbatuz, osteria 133 ekitaldi kopurua ateratzen zaigu, jarraian azaltzen den bezala banatuta:

KONPARTSA NAGUSIA

Konpartsa Nagusiak aurtan 40 ekitalditan parte hartu du, 1996tik 937 egiten guztira.

- Bi Erraldoiekin: hamar ekitaldi.
 - 3 Deustuko Elizatea izan zenaren eremuan.
 - 7 Bizkaian: Bilbao, Mungia, Portugalete (3), Sondika eta Usansolo.
- Lau Erraldoiekin: 30 ekitaldi.
 - 9 Deustuan.
 - 18 Bizkaian: Abadiño, Amorebieta, Basauri, Bilbao (5), Durango, Galdakao, Getxo, Iurreta, Mungia (2), Portugalete, Ugao (2) eta Usansolo.
 - 3 Euskal Herrian: Aretxabaleta, Eibar eta Eltziego.

SOBRE LA FIESTA DE DÍA

Sin duda, nuestra actividad principal es la presencia de los Gigantes en las calles de nuestros pueblos y barrios, y su aportación como espectáculo a la fiesta de día.

Un espectáculo no sólo dirigido a l@s mÁs pequeñ@s, sino que tiene un carácter intergeneracional, dado que forma parte de nuestras raíces festivas.

Y, un año más, hemos aportado un importante número de Gigantes a este cometido, moviendo 366 Gigantes propios en 51 actos realizados.

- Con 2 Gigantes: 4 actuaciones
- Con 4 Gigantes: 8 actuaciones
- Con 6 Gigantes: 10 actuaciones
- Con 8 Gigantes: 16 actuaciones
- Con 10 Gigantes: 11 actuaciones
- Con 12 Gigantes: 1 actuación
- Con 16 Gigantes: 1 actuación

Aunque si lo contabilizamos, como habitualmente, por las participaciones de cada una de nuestras Comparsas, nos da una cifra de 133 actuaciones, que se reparten de la siguiente manera:

KONPARTSA NAGUSIA

La Konpartsa Nagusia ha participado este año en 40 actuaciones, completando desde 1996 una cantidad de 937.

- Con 2 Gigantes: 10 actuaciones.
 - 3 en el ámbito de la Antigua Anteiglesia de Deusto.
 - 7 en Bizkaia: Bilbao, Mungia, Portugalete (3), Sondika y Usansolo.
- Con 4 Gigantes: 30 actuaciones.
 - 9 en Deusto.
 - 18 en Bizkaia: Abadiño, Amorebieta, Basauri, Bilbao (5), Durango, Galdakao, Getxo, Iurreta, Mungia (2), Portugalete, Ugao (2) y Usansolo.
 - 3 en Euskal Herria: Aretxabaleta, Eibar y Eltziego.

2019KO BALANTZEA

KONPARTSA TXIKIA

1999an sortua, Konpartsa Txikiak 522 ekitaldi egin ditu ordutik, haietatik 37 urte honetan zehar.

- Bi Erraldoirekin: 35 ekitaldi
 - 12 Deustuko Elizatean.
 - 21 Bizkaian: Areatza, Basauri, Bilbao (3), Elorrio, Getxo, Iurreta, Mungia (3), Portugalete (5), Sondika, Ugao eta Usansolo (3).
 - 2 Euskal Herrian: Bergara eta Eltziego.
- Lau Erraldoirekin: 2 ekitaldi Bilbon.

MAMUTXAK

Mamutxak 2003an sortu zen, Akerbeltz eta Anbotoko Marirekin, eta 2018an osatu zen Jaun Zuria eta Dalda Estigiz egin ostean. Hasieratik 310 ekitalditan parte hartu du, haietatik 18 aurtan:

- Bi Erraldoirekin: 14 ekitaldi.
 - 3 Deustuan.
 - 10 Bizkaian: Areatza, Basauri, Gorliz, Mungia, Portugalete (4), Sondika eta Usansolo.
 - 1 Euskal Herrian: Kanbo.
- Lau Erraldoirekin: 4 ekitaldi.
 - 3 Bizkaian: Bakio, Bilbao eta Elorrio.
 - 1 Euskal Herrian: Bergara.

KONPARTSA TXIKIENA

Konpartsa Txikiena hiru fasetan osatuz joan da, lehenengo bikotea (Txistularia eta Dantzaria) 2009an sortu zen, 2014an Gaitaria eta Albokaria batu zitzaizen, eta 2019 honetan beste bi irudiekin osatua izan da: Trikitilaria eta Panderojolea.

Hamar urte hauetan 360 ekitalditan hartu du parte, 2019an 38tan, honako hauek izan direlarik:

- Bi Erraldoirekin: 24 ekitaldi.
 - 4 Deustuko eremuan.
 - 19 Bizkaian: Abadiño, Amorebieta, Areatza, Basauri, Bilbao (4), Elorrio, Getxo, Gorliz, Iurreta, Portugalete (5) Ugao eta Usansolo.
 - 1 Euskal Herrian: Bergara.
- Lau Erraldoirekin: 14 ekitaldi.
 - 8 Deustuan.
 - 5 Bizkaian: Bilbao, Mungia, Sondika eta Usansolo (2).
 - 1 Euskal Herrian: Eltziego.

KONPARTSA TXIKIA

Surgida en 1999, la Konpartsa Txikia ha realizado desde entonces 522 actuaciones, de ellas 37 en este último año.

- Con 2 Gigantes: 35 actuaciones.
 - 12 en la Anteiglesia de Deusto.
 - 21 en Bizkaia: Areatza, Basauri, Bilbao (3), Elorrio, Getxo, Iurreta, Mungia (3), Portugalete (5), Sondika, Ugao y Usansolo (3).
 - 2 en Euskal Herria: Bergara y Eltziego.
- Con 4 Gigantes: 2 actuaciones en Bilbao.

MAMUTXAK

Mamutxak surge en 2003, con Akerbeltz y Anbotoko Mari, y se completa en 2018 con la incorporación de Jaun Zuria y Dalda Estigiz, desde sus inicios han participado en 310 actos, 18 de ellos este año.

- Con 2 Gigantes: 14 actuaciones.
 - 3 en Deusto.
 - 10 en Bizkaia: Areatza, Basauri, Gorliz, Mungia, Portugalete (4), Sondika y Usansolo.
 - 1 en Euskal Herria: Kanbo.
- Con 4 Gigantes: 4 actuaciones.
 - 3 en Bizkaia: Bakio, Bilbao y Elorrio.
 - 1 en Euskal Herria: Bergara.

KONPARTSA TXIKIENA

La Konpartsa Txikiena se ha ido completando en tres fases, la primera pareja Txistulari y Dantzari se creó en 2009, en 2014 se le incorporaron Gaitari y Albokari y este año 2019 se ha complementado con otras dos figuras: Trikitilari y Panderojole.

En estos diez años ha participado en 360 actuaciones, correspondiendo 38 a 2019, que han sido:

- Con 2 Gigantes: 24 actuaciones.
 - 4 en el área de Deusto.
 - 19 en Bizkaia: Abadiño, Amorebieta, Areatza, Basauri, Bilbao (4), Elorrio, Getxo, Gorliz, Iurreta, Portugalete (5), Ugao y Usansolo.
 - 1 en Euskal Herria: Bergara.
- Con 4 Gigantes: 14 actuaciones.
 - 8 en Deusto.
 - 5 en Bizkaia: Bilbao, Mungia, Sondika y Usansolo (2).
 - 1 en Euskal Herria: Eltziego.

2019KO BALANTZEA

BILKURAK

Azken urtean zehar 23 bilkuretan parte hartu dugu orotara, jarraian agertzen diren hauetan alegia:

CONCENTRACIONES

A lo largo del último ejercicio hemos participado en un total de 23 concentraciones, que pasamos a enumerar:

Data	Herria	Antolatzailea	Ondalan	Beste	Beste Erraldoi
Azaroak 18	SONDIKA	Sondikako Udala	10		
Abenduak 1	USANSOLO	Bizkaiko Gaiteroak	10		
Abenduak 21	S. INAZIO	Ondalan Konpartsa	10		
Abenduak 31	LUZARRA	Ondalan Konpartsa	12		
Otsailak 28	DEUSTUA	Deustuko Jai Batzordea	10		
Martxoak 9	S. INAZIO	Ondalan Konpartsa	10		
Martxoak 15	DEUSTUA	Deustuko Jai Batzordea	10		
Martxoak 25	DEUSTUA	Deustuko Jai Batzordea	10		
		Ondalan Konpartsa			
Apirilak 6	ELTZIEGO	Eltziegoko Gaiteroak	10		
		Eltziegoko Udala			
Maiatzak 4	ELORRIETA	Ondalan Konpartsa	10		
Ekainak 8	BERGARA	Bergarako Erraldoien Konpartsa	8	10 2	Bergarako Konpartsa Torrejon Ardoz
Uztailak 4	BILBAO	Euskal Museoa	10		
		Bizkaiko Gaiteroak			
		Ondalan Konpartsa			
Uztailak 15	AMOREBIETA	Amorebietako Udala		2 4	Amorebietako Konpartsa KIETB
Abuztuak 10	KANBO	Sukila Elkartea	2	4 4 3	Sukila (Kanbo) Laguntasuna (Barakaldo) Buztintxuri
Abuztuak 16	PORTUGALETE	Portugaleteko Udala	8	2	Portugalete
Abuztuak 17	PORTUGALETE	Portugaleteko Udala	8	2	Portugalete
Abuztuak 25	BILBAO	Bilboko Udala	16	8 8 4 4	Bilboko Konpartsa Bergarako Konpartsa Beti Jai Alai Mairuek
Irailak 7	UGAO	Ugaoko Udala	8	2	Ugao
Irailak 8	AREETA	Getxoko Udala	8	4	Agurra (Algorta)
Irailak 29	SARRIKO	Ondalan Konpartsa	10		
Urriak 12	BASAURI	Basauriko Herriko Taldeak	8	2	Basauri
Urriak 17	AREATZA	Areatzako Udala	6	5	Areatza
Urriak 27	MUNGIA	Mungiako Udala	10		

LAGUNTZAK

Dena ez da beti ondo ateratzen, batzutan, arrazoi ezberdinengatik, Konpartsa batzuk laguntza eskatu digute haien Erraldoiak eramateko. Horrela, aurtan hauetara joan gara:

Abenduak 24
Maiatzak 5
Uztailak 24
Abuztuak 14
Abuztuak 15
Abuztuak 16
Abuztuak 17
Urriak 5
Urriak 12
Urriak 17

APOYOS

No siempre puede ir todo bien, en algunos casos, por circunstancias, algunas Comparsas nos han solicitado apoyo para sacar sus Gigantes. Así, este año hemos acudido a:

PORTUGALETE
PORTUGALETE
GORLIZ
PORTUGALETE
PORTUGALETE
PORTUGALETE
PORTUGALETE
BASURTO
BASAURI
AREATZA

2019KO BALANTZEA

JAIK BULTZATZEA

Baina herri eta auzoetako jaietan parte hartzeaz gain, Aintzinako Deustuko Elizateko zenbait jai eta ospakizun bultzatzen jarraitzen dugu

- Santo Tomas San Inazio.

2012tik, abenduaren 21ean San Inazio taloen txosna bat jartzen dugu, eta animazioa sortzen dugu gure Erraldoiekin, baita Deustuko beste musika eta animazio talderen laguntzarekin ere.

Helburua Bilbon dagoen masifikazioari bertoko alternatiba bat eskaintzea izaten da.

- Luzarra Deustuan.

Luzarrako San Silbestre jaia (abenduak 31) berreskuratze lanetan jarraitzen dugu 1997tik eta, nahiz eta hasieran beste elkarte batzuk laguntzen zuten ere, gaur egun guk bakarrik jarraitzen dugu, garai hobeen zain.

Gunea berbizitzeko baliogarri izan daitekeen jai historiko bat berreskuratzea da gure helburua kasu honetan.

- San Migel Sarrikoalden.

San Migel jaiaren berreskurapena sendotzen doa. 2005ean gu bakarrik hasi ginen, baina 2015era arte ez zuen indarra hartu, ingurune merkatarien inplikazioari esker, haiek direlarik orain programa diseinatzeko dutenak.

Hau ere jai historiko bat da, Ibarrekolanda eta San Inazio presio demografikoak itota desagertu zena, egun sendotzen doana.

PROMOCIÓN FIESTAS

Pero además de participar en las fiestas de pueblos y barrios, seguimos promoviendo la celebración de algunas fiestas en el ámbito de la Antigua Anteiglesia de Deusto.

- Santo Tomas en San Inazio.

Desde 2012, el 21 de diciembre instalamos una txosna de talos en San Inazio y generamos animación con nuestros Gigantes y la aportación de otras agrupaciones musicales y culturales de todo Deusto.

El objetivo es dar una alternativa local a la masificación que se produce en Bilbao.

- Luzarra en Deusto.

Con la fiesta de San Silvestre de Luzarra (31 de diciembre), llevamos intentando su recuperación desde 1997, y si bien al principio algunas asociaciones colaboraban, actualmente la mantenemos en solitario, esperando tiempos mejores.

En este caso se trata de recuperar una festividad histórica que sirva para revitalizar la zona.

- San Migel en el área de Sarriko.

La recuperación de la fiesta de San Migel, se va consolidando, desde que comenzamos, en solitario, en 2005, no fue hasta 2015 cuando realmente se relanzó con la implicación del comercio de la zona, siendo ahora ellos quienes diseñan el programa.

Ésta es también una fiesta histórica, desaparecida por la presión demográfica de Ibarrekolanda y San Inazio y que, actualmente, está consolidándose.

JAI IMAJINAGINTZA

Baina kontua ez da bakarrik kalean ekitaldiak egitea, Erraldoiek garrantzi kultural handiagoa dute hori baino. Irudi hauek, banaka edo taldeka, historia kontatzen digute, gure kasuan:

- Konpartsa Nagusiak Deustuko historia kontatzen digu.
- Konpartsa Txikiak Deustu nekazariari egiten dio men.
- Mamutxak, mitologia irudikatzen du, bai erlijio bai gizarte mailan.
- Konpartsa Txikiak folklorea du ardatz.

Hau guztia dela eta, jai imajinagintza mota hau garrantzitsua iruditzen zaigu. Ez dira jai "maskotak", gure historia eta tradizioak irudikatzen dituzte.

ERRALDOI BERRIAK

2019an Konpartsa Txikiarentzat beste Erraldoi bikote bat inauguratu dugu: Trikitilaria eta Panderojolea, konpartsa sei Erraldoiez osatua gelditu delarik.

TAILERRAK

Azken urtean gure tailerrei askoz garrantzi handiagoa eman diegu, gure txikiak Erraldoien munduarekin lehenengo kontaktoa izateko balio dutenak.

Jakina, Deustua izan da aktibitate hau garatu dugun eremua, orain arte sona handiko eremuetara murriztua izan dena, Euskal Museoaren erakusketa edo Basauriko Dantza Agerketa adibidez, baina azken urteetan Eltziegoko Euskal Jaia eta Mungiako Lore Jokoetatik eskatu digute ere, besteak oso gutxi izan direlarik.

Aurten frogatu moduan 22 tailer egin ditugu.

IMAGINERÍA FESTIVA

Pero no se trata únicamente de actuar en la calle, los Gigantes tienen una mayor transcendencia cultural. Estas figuras, de forma individual o colectiva, cuentan una historia, en nuestro caso:

- La Konpartsa Nagusia cuenta la historia de Deusto.
- La Konpartsa Txikia hace referencia la vida del Deusto rural.
- Mamutxak, representando la mitología, en sus vertientes religiosa y social.
- La Konpartsa Txikiak se crea en relación con el folclore.

Por ello, la promoción de este tipo imagería festiva nos parece importante. No son "mascotas" festivas, representan nuestra historia y nuestras tradiciones.

NUEVOS GIGANTES

En 2019 hemos inaugurado una nueva pareja de Gigantes para la Konpartsa Txikiak: Trikitilaria y Panderojole, quedando esta comparsa compuesta por seis Gigantes.

TALLERES

En este último año hemos dado mucha más importancia a nuestros talleres, que sirven para que los más pequeños tengan un primer contacto con el mundo de los Gigantes.

Naturalmente ha sido en Deusto donde hemos dado impulso a esta actividad, que hasta ahora se había limitado a ámbitos de gran repercusión, como la exposición del Museo Vasco y el Dantza Agerketa de Basauri, pero en los últimos años ya se nos pedía desde la Euskal Jaia de Eltziego y el Lore Jokoak de Mungia, siendo el resto testimonial.

Este año, como experiencia piloto hemos realizado 22 talleres.

2019KO BALANTZEA

DOSSIER

Gure beste jardueretako bat Dossier hau egitea da, Erraldoiei buruzko argitalpen monografiko bakarra dena, Bizkaian behintzat.

Berarekin gure lurraldean Erraldioen inguruko aktibitatearen garapena zabaldu nahi dugu, baita gure jarduerarena ere.

Noski, gure kulturaren atal honetan lanean diharduten elkarte zein entitate guztien emariak ongiatorriak izango dira.

Martxoak 3	DEUSTUA
Martxoak 7	SAN INAZIO
Martxoak 16	DEUSTUA jaiak
Apirilak 6	ELTZIEGO Euskal Jaia
Apirilak 7	DEUSTUA
Apirilak 13	SAN INAZIO
Apirilak 14	IBARREKOLANDA
Apirilak 18	BILBAO Basque Fest
Apirilak 22	DEUSTUA
Apirilak 26	ELORRIETA
Maiatzak 3	ELORRIETA jaiak
Maiatzak 10	ARANGOITI Euskal Jaia
Maiatzak 16	SARRIKO
Ekainak 21	SAN INAZIO Eskolaren Jaia
Uztailak 7	BILBAO Euskal Museoa
Uztailak 11	BILBAO Euskal Museoa
Uztailak 18	BILBAO Euskal Museoa
Uztailak 30	SAN INAZIO jaiak
Abuztuak 21	BILBAO Aste Nagusia
Irailak 13	BASAURI Dantza Agerketa
Irailak 27	SARRIKO jaiak
Urriak 27	MUNGIA Lore Jokoak

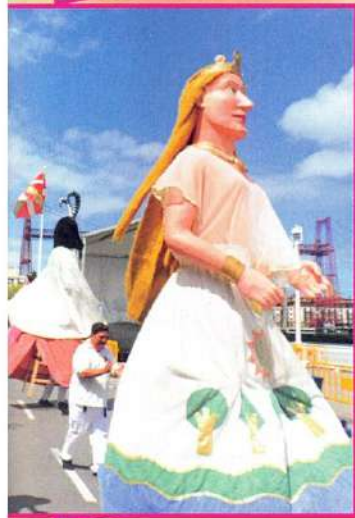

DOSSIER

Otra de nuestras actividades es la elaboración de este Dossier, que es la única publicación monográfica sobre Gigantes, al menos en Bizkaia.

Intentamos con él, dar a conocer el desarrollo de la realidad de los Gigantes en nuestro territorio y de nuestra propia actividad.

Naturalmente está abierto a aportaciones de todas aquellas entidades que participan en este apartado de nuestra cultura.

www.ondalan.eus